

KRAJOWA SEKCJA NAUKI

NSZZ

SOLIDARNOSĆ

ul. Waryńskiego 12, lok. A 221
00-631 WARSZAWA

☎/📠 (+48 22) 825 73 63

☎ (+48 22) 234 98 78

e-mail: ksn@solidarnosc.org.pl
<http://www.solidarnosc.org.pl/ksn>

L.p. 50/W/18

Warszawa, 29 sierpnia 2018 roku

Opinia Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” uzgodniona z Sekcją Krajową Pracowników Szkół Artystycznych NSZZ „Solidarność” nt. projektu **rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych** z 27 lipca 2018 roku

Przedłożony projekt wprowadza zasady tworzenia wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych które tworzone są na potrzeby systemu ewaluacji działalności naukowej. Biorąc pod uwagę wprowadzane kryteria ewaluacji będzie to najistotniejsze uzupełnienie przepisów ustawy i rozporządzenia dotyczącego ewaluacji ze względu na wagę przypisaną publikacjom w końcowym wyniku oceny.

Zastosowany sposób oceny czasopism bazujący na rankingach opartych o kryteria historyczne (w tym również np. wspomniane „dziedziczenie prestiżu”), powoduje nie tylko utrwalenie istniejącej struktury rynku wydawniczego, ale wręcz będzie hamulcem rozwoju nauki i sztuki. Analizując uzasadnienia i zapisy projektu rozporządzenia daje się zauważyć pominięcie problemu publikowania prac naukowych w tzw. niszowych obszarach badań, które właśnie z racji swojej elitarności nie posługują się kanałami upubliczniania dającymi szansę rywalizowania z publikacjami innych naukowców. Jest to szczególnie ważne gdy tacy naukowcy zostali zaliczeni do dyscypliny w której pojawia się wysoko punktowany strumień badań. Wydaje się, że znacznie bardziej rzetelną ocenę można byłoby uzyskać dokonując „skalowania kanałów publikowania” dla danej subdyscypliny w stosunku do pozostałych wchodzących w skład danej dyscypliny. Nie uwzględnienie tych dysproporcji, wprowadzonych przecież w drodze subiektywnych ocen realizowanych zgodnie z projektem rozporządzenia może prowadzić do wycofywania się badaczy z działalności, która nie

może być punktowana równie wysoką liczbą punktów. Warto zwrócić uwagę na ten problem również w ocenie prac interdyscyplinarnych oraz działalności naukowej prowadzonej w ramach dyscyplin artystycznych.

Należy pamiętać, że zgodnie z rozporządzeniem podstawową bazą klasyfikacji czasopism będzie baza Scopus prowadzona przez prywatną firmę Elsevier. W wydanym przez MNiSzW dokumencie „Ewaluacja jakości działalności naukowej – przewodnik”¹ próbowano uzasadnić wybór baz użytych do ewaluacji. Należy jednak pamiętać, że w ostatnich latach to również firma Elsevier poddana była krytyce i refutacji przez wiele najlepszych zagranicznych uniwersytetów (Stanford University, University of California, Harvard University, Duke University). Dlaczego polski podatnik ma finansować czasopisma zrzeszone w Elsevier, które indeksowane są w bazie Scopus należącej do tej prywatnej firmy? Opłaty za publikację jednego artykułu w zależności od czasopisma firmy Elsevier niejednokrotnie wynoszą od 150 do 5000 USD netto. Dotychczasowe praktyki pokazują, że polscy badacze drukują w tych czasopismach artykuły wieloautorskie finansowane z badań statutowych, grantów lub z własnej kieszeni, bowiem mogą uzyskać za nie ogromną liczbę punktów (np. *Trends in Cognitive Sciences* - 50 pkt). Argument, że drukowane w tych czasopismach artykuły polskich badaczy będą miały duży zasięg międzynarodowy jest nieprawdziwy, bo instytuty badawcze w wielu krajach oświadczyły, że przestają subskrybować czasopisma firmy Elsevier, wysoko indeksowane w bazie Scopus z powodu nietycznych praktyk cenowych za druk oraz z powodu niskiej jakości artykułów (<https://www.theguardian.com/science/political-science/2018/jun/29/elsevier-are-corrupting-open-science-in-europe> ; <https://www.enago.com/academy/german-universities-cancel-elsevier-contracts/>).

Krajowa Sekcja Nauki zwraca uwagę na problem, który pojawia się w wyniku zaproponowanej „segmentacji” kanałów upubliczniania prac. Sztwyne przypisanie danego czasopisma do danej grupy dyscyplin może uniemożliwić uwzględnienie dokonań osób, które będąc przypisanymi do innych dyscyplin opublikowała nawet najbardziej cenne dokonania. Biorąc pod uwagę powszechnie obowiązujące praktyki dotyczące recenzowania na potrzeby liczących się wydawców, recenzenci dokonują weryfikacji zasadności publikowania w danym czasopiśmie/wydawnictwie pomimo, że dany utwór może zawierać informacje z odmiennych obszarów nauki i sztuki. Stosowany powszechnie opis w postaci tzw. słów kluczowych jest syntetycznym

¹ <http://konstytucjadlanauki.gov.pl/content/uploads/2018/08/ewaluacja-dzialaln-naukowej-przewodnik.pdf>

przypisaniem utworu do poruszanego w nim obszaru badań. Dodatkowo, autor powinien mieć możliwość złożenia stosownego oświadczenia. Wydaje się, że zapisy rozporządzenia, które będą skutkować wykluczeniem uznania danego utworu ze względu na publikowanie w „czasopiśmie spoza wykazu dla danej dyscypliny” podważa kompetencje danego czasopisma (decyzje autorów/recenzentów/wydawców dotycząca celowości publikacji). Aby uniknąć tej kolizji KSN proponuje uwzględnienie udokumentowanych oświadczeń autorów dla klasyfikacji utworów które będą sadowione w danej dyscyplinie. Publikacje z dziedziny sztuki wymagają odrębnego potraktowania i stosownego ujęcia, uwzględniającego zarówno specyfikę dzieł, jak charakter nośników wraz ze sposobami ich rozpowszechniania (nagrania audio, video, film, druk etc.) i rynku wydawniczego.

Rozporządzenie wprowadza jako obiektywizujące kryterium oparcie punktacji o zewnętrzne bazy typu Scopus. Niestety, analizując punktację w Scopusie można zauważyć, że niektóre czasopisma naciskają na właścicieli bazy Scopus by obliczanie współczynnika SNIP prowadzić w dziedzinie dla nich wygodnej. Jako przykład można podać pięć czasopism dotyczących zbiorów rozmytych. Mają one przydzielone cztery dziedziny. Dla tych czasopism dziedzina Logic jest wygodna bo generalnie czasopisma w dziedzinie Logiki mają mały indeks cytowań ponieważ są bardzo niszowe. Dopisanie do czasopism poświęconych logice czasopism ze zbiorów rozmytych „psuje” współczynnik C ([percentile](#) - procent czasopism słabszych) czasopismom logicznym, a poprawia tym ze zbiorów rozmytych bowiem zbiorami rozmytymi zajmuje się więcej badaczy. Są to niedopuszczalne praktyki w stosunku do prowadzenia ewaluacji, która powinna posługiwać się możliwie obiektywnym narzędziem oceny.

Source title	Cite Score	Highest percentile	Citations 2017	Documents 2014-16	% Cited	SNIP	SJR	Publisher
IEEE Transactions on Fuzzy Systems	9.62	99% 3/418 Applied Mathematics	4 366	454	90	3.29	4.024	IEEE
Fuzzy Sets and Systems	2.86	97% 1/23 Logic	1 934	676	73	1.714	1.138	Elsevier
Fuzzy Information and Engineering	1.12	80% 5/23 Logic	103	92	48	0.855	0.335	Fuzzy Information and Engineering Branch of The Operations Research Society of China

Source title	Cite Score	Highest percentile	Citations 2017	Documents 2014-16	% Cited	SNIP	SJR	Publisher
Iranian Journal of Fuzzy Systems	1.09	79% 66/327 General Mathematics	177	163	41	0.571	0.318	Unistry of Sistan & Baluchistan
Advances in Fuzzy Systems Open Access	0.51	24% 55/73 Control and Optimization	38	74	32	0.521		

Podsumowując, Krajowa Sekcja Nauki uważa, że projekt rozporządzenia dotyczącego wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych należy zmodyfikować uwzględniając przedstawione powyżej propozycje zmian.

*Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ Solidarność*

Dominik Szczukocki